

महाराष्ट्र बांबू विकास मंडळ स्थापन करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन

महसूल व वन विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : बांबूसा-२०१५/प्र.क्र.१३९/फ-९

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२

दिनांक :- ०६ ऑगस्ट, २०१६

वाचा :- १) महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्रमांक-इएसटी-२०१३/प्र.क्र.६४/भाग-२/फ-९,
दिनांक ४.१२.२०१४

२) प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (उत्पादन व व्यवस्थापन), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांचे क्र-कक्ष-
१६/आर-१/प्र.क्र. १०१/२०१४-१५ या सम नस्तीचे दिनांक ८.४.२०१५, दिनांक ३.३.२०१६,
दिनांक १६.४.२०१६, दिनांक २६.४.२०१६ व दिनांक २४.५.२०१६ चा पत्र व्यवहार.

प्रस्तावना :-

बांबू हे एक बहुपयोगी वनउपज असून आर्थिकदृष्ट्या अत्यंत महत्वाचे असल्यामुळे त्यास “हिरवे सोने” (Green Gold) असे संबोधले जाते. त्याचे गरीबांचे जीवनात व ग्रामीण उद्योगात विशेष स्थान आहे. मानव जातीच्या लाकुड विषयक मूलभूत गरजा पूर्ण करण्याकरीता सहज उपलब्ध होणारे व परवडणारे वनउपज आहे. म्हणून बांबूला “गरीबांचे लाकुड” (Timber of the Poor) असेही म्हटले जात असून त्यात उपजिवीका निर्माण करण्याची भरघोस क्षमता आहे. बांबू भारतातील डोंगराळ व सपाट प्रदेशात आढळून येतो. बांबू जलद वाढणारी, सदाहरीत व दिर्घायु प्रजाती आहे. संपूर्ण जगामध्ये बांबूच्या एकंदर १२०० प्रजाती असून त्यापैकी भारतामध्ये १२८ प्रजाती आढळतात. बांबू संसाधनाच्या बाबतीत भारत जगामध्ये दुस-या क्रमांकावर आहे.

बांबूची भौगोलीक व्याप्ती असमान असून तो प्रामुख्याने उष्ण, दमट व समशीतोष्ण प्रदेशात आढळतो. भारतामध्ये *Bambusa*, *Arundinacea*, *Dendrocalamus*, *Gigantochola*, *Indocalamus*, *Melocanna*, *Phyllostachys*, *Ochlandra*, *Schizostachyum*, *Sinobambusa*, *Oxytenanthera* या जनेरा आढळतात. त्यापैकी महाराष्ट्रामध्ये प्रामुख्याने *Dendrocalamus*, *Bambusa*, *Oxytenanthera* या जनेराच्या प्रजाती आढळतात. महाराष्ट्रातील एकूण वनक्षेत्र ६१,९३९ चौ. किमी. असून त्यापैकी ८४०० चौ. कि.मी. म्हणजे वनक्षेत्राच्या जवळपास १३% बांबूक्षेत्र आहे. महाराष्ट्रात बांबू प्रामुख्याने गडचिरोली, चंद्रपुर, अमरावती, भंडारा, गोंदिया जिल्ह्यामध्ये आढळत असून, यापैकी ९० टक्के पेक्षा जास्त बांबूचे उत्पादन गडचिरोली व चंद्रपूर जिल्ह्यात होते.

बांबूच्या उपयोगीतेची विविधता व्यापक प्रमाणात आहे. बांबूद्वारे आर्थिक सबलीकरण करण्याची क्षमता मोठ्या प्रमाणात आहे. या देशात बांबूची बाजारपेठ (Market) सुमारे रु. २६ हजार कोटी असून त्यामध्ये बांबू फर्निचर, बांबू पल्प, बांबू मॅट बोर्ड, कॉटेज इंडस्ट्रीज, प्लाय बोर्ड इत्यादी समाविष्ट आहे. त्यामुळे बांबूला अर्थव्यवस्था व सामाजिक विकासाचे आधारस्तंभ म्हणून समजल्या जात आहे. तसेच बांबूचा उपयोग फर्निचर व टिंबरचा पर्याय म्हणून मोठ्या प्रमाणात वापर केल्यास फारच जास्त गतीने कार्बन शोषण करून ग्लोबल वॉर्मिंगलाही मात देण्याचीही बांबू मध्ये असिमित क्षमता आहे. भारत हा बांबू उत्पादनामध्ये जगात दुस-या क्रमांकाचा देश आहे. या सर्व बाबींचा विचार करून बांबूचा समुचित

विकास करणे व बांबूच्या क्षमतेचा पुरेपुर उपयोग गरीब जनतेचा आर्थिक व सामाजिक विकास करून संपूर्ण देशाचा विकास साधण्याकरीता केंद्र शासनाने राष्ट्रीय बांबू मिशन (N.B.M.) ची स्थापना केलेली आहे.

बांबू याला परिवर्तन घडविणारा (Change Agent) म्हणून समजून त्यांच्या उत्पादनात वाढ करणे, बांबू जंगलाची उत्पादकता वाढविणे व त्याचे योग्यरित्या विपणन (Marketing) करण्याकरीता संकेद्रीत प्रयत्नाची (Concentrated efforts) आवश्यकता आहे. राष्ट्रीय बांबू मिशनचा मूळ हेतू साध्य व्हावा, बांबूच्या उत्पादनामध्ये वाढ व्हावी व विपणनाची समस्या दूर व्हावी, बांबूवर आधारीत पारंपारिक व आधुनिक उद्योग चालविणा-या उद्योजकांना सवलत मिळावी, जंगलातील बांबूचे उत्पादन व उत्पादकते मध्ये भरिव वाढ व्हावी, जंगलातील बांबू लागवडीमध्ये दर्जेदार बांबू प्रजातीची लागवड व्हावी. वनक्षेत्राबाहेरील शासकिय / खाजगी जमिनीवर बांबू क्षेत्राचा विकास व्हावा, बांबूच्या मूल्यवर्धीत वस्तु निर्मितीमध्ये वाढ व्हावी, मूल्यवर्धीत वस्तु निर्मित करणा-या इच्छुक लोकांना त्याबाबतचे प्रशिक्षण मिळावे, जनतेला चांगल्या प्रजातींची व उच्च दर्जाची बांबू रोपे वाजवी दरावर उपलब्ध करून व्हावीत, मूल्यवर्धीत उद्योगासाठी आवश्यक असणारा ट्रिटमेंट केलेला बांबू उपलब्ध व्हावा, ग्रामिणस्तरावरून तयार केलेला मूल्यवर्धीत वस्तुचे योग्य प्रकारे विपणन व्हावे, इत्यादी सर्व बाबींचा विचार करून बांबू धोरणाला नवीन दिशा देणे अत्यंत आवश्यक आहे. याबाबत, शासनाने विचारपूर्वक पाऊल उचलले असून, दिनांक ४.१२.२०१४ च्या शासन निर्णयान्वये नवीन बांबू धोरण जाहीर केलेले आहे. या धोरणाची व्यापक अंमलबजावणी करण्याचा भाग म्हणून चिचपल्ली, जिल्हा चंद्रपूर येथे बांबू संशोधन व प्रशिक्षण केंद्राची स्थापना केलेली आहे. बांबू क्षेत्राचा सर्वांगीण विकास होण्याच्या दृष्टीने त्यावर विशेष लक्ष देण्याकरीता एक वेगळी स्वायत्त संस्था स्थापित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्याची पूर्तता होण्यासाठी महाराष्ट्र बांबू विकास मंडळाची स्थापन करण्याचा खालील प्रमाणे निर्णय घेण्यात येत आहे.

शासन निर्णय :-

१. या शासन निर्णयान्वये “महाराष्ट्र बांबू विकास मंडळ” एका संस्थेच्या रूपाने संस्थांची नोंदणी अधिनियम- १८६० अंतर्गत स्थापन करण्यास व नोंदणी करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. मंडळाचे नियामक मंडळ (Governing Council), कार्यकारी समिती (Executive Committee) यांच्या उप विधीबाबत वेगळ्याने आदेश जारी करण्यात येतील.
२. सदर मंडळाचे धोरणात्मक निर्णय घेण्यासाठी मा. मंत्री (वने), महाराष्ट्र राज्य यांच्या अध्यक्षतेखाली नियामक मंडळ गठीत करण्यात येत आहे.

३. नियामक मंडळ (Governing Council)

मंडळाचे धोरणात्मक निर्णय घेण्यासाठी मा. मंत्री (वने) यांच्या अध्यक्षतेखाली नियामक मंडळ गठीत करण्यात येईल. मेमोरंडम ऑफ असोसिएशन मध्ये नियामक मंडळाची संरचना, कर्तव्ये व अधिकार त्याच प्रमाणे अध्यक्षाने कर्तव्य व अधिकार देण्यात आले आहेत.

नियामक मंडळाची रचना खालील प्रमाणे राहिल :-

१. मंत्री (वने)	: - अध्यक्ष
२. सचिव (वने)	: - सदस्य
३. सचिव (आदिवासी विकास किंवा त्यांचे प्रतिनिधी)	: - सदस्य
४. सचिव (उद्योग विभाग किंवा त्यांचे प्रतिनिधी)	: - सदस्य
५. सचिव (कृषी किंवा त्यांचे प्रतिनिधी)	: - सदस्य
६. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वनबल प्रमुख), नागपूर	: - सदस्य
७. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (उत्पादन व व्यवस्थापन), नागपूर	: - सदस्य
८. व्यवस्थापकीय संचालक, वन विकास महामंडळ, नागपूर	: - सदस्य
९. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (संशोधन, शिक्षण व प्रशिक्षण), पुणे	: - सदस्य
१०. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (सामाजिक वनीकरण), पुणे	: - सदस्य
११. अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास), नागपूर	: - सदस्य
१२. व्यवस्थापकीय संचालक, एम.एस.एस.आय.डी.सी.	: - सदस्य
१३. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र खादी व्हिलेज इंडस्ट्रीज कॉरपोरेशन	: - सदस्य
१४. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र हस्त शिल्प व हस्तमाग शिल्प महामंडळ	: - सदस्य
१५. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र बांबू विकास मंडळ	: - सदस्य सचिव
१६. उप विधीनुसार सर्व नामनिर्देशित सदस्य	: - नामनिर्देशित सदस्य
१७. अध्यक्षांच्या मान्यतेने घ्यावयाचे विशेष निमंत्रित	: - विशेष निमंत्रित

४. कार्यकारी समिती

सर्वसाधारण सभेने ठरवून दिलेल्या धोरणांतर्गत मंडळाची कार्यविधी अंमलबजावणी करण्यास प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन बल प्रमुख) यांच्या अध्यक्षतेखाली कार्यकारी समिती राहिल व मेमोरंडम ऑफ असोसिएशन मध्ये दिल्यानुसार समितीवर इतर सदस्य राहतील तर सदस्य-सचिव हे व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र बांबू विकास मंडळ राहतील.

५. कार्यकारी समितीची रचना खालील प्रमाणे राहिल :-

१. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वनबल प्रमुख)	: - कार्यकारी अध्यक्ष
२. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (उत्पादन व व्यवस्थापन)	: - पदसिद्ध सदस्य
३. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (संशोधन, शिक्षण व प्रशिक्षण)	: - पदसिद्ध सदस्य
४. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (सामाजिक वनीकरण), पुणे	: - पदसिद्ध सदस्य
५. अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास)	: - पदसिद्ध सदस्य
६. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र बांबू विकास मंडळ	: - सदस्य सचिव

६. मंडळाची सर्वसाधारण कार्ये

- १) राज्यात बांबूच्या क्षेत्रात प्रवर्धन यंत्रणा (Promotional Agency) म्हणून बांबू धोरण प्रभावीपणे कार्यान्वित करणे.
- २) बांबूविषयक धोरण, योजना व कार्यपद्धती सुसंगतपणे राबविण्यासाठी शासनास प्रस्ताव सादर करणे.
- ३) बांबू उत्पादन व उद्योगवाढीसाठी सर्व संबंधितामध्ये परस्पर हितवाहकसंबंधाचे बळकटीकरण करणे.
- ४) राष्ट्रीय बांबू मिशनचा मूळ हेतू साध्य करणे.
- ५) राज्यात उत्पादित होणा-या बांबूच्या दर्जात व उत्पादनात भरीव वाढ करण्यासाठी प्रोत्साहन देणे.
- ६) बांबूआधारीत पारंपारीक व आधुनिक उद्योगासाठी उद्योजकांना प्रोत्साहित करणेकामी योजना सुचविणे.
- ७) राज्यातील बांबूची प्रतवारी सुधारण्यासाठी सुयोग्य दर्जेदार बांबू प्रजातींच्या लागवडीला वनक्षेत्र / खाजगी जमिनीवर प्रोत्साहन देणे.
- ८) मूल्यवर्धीत उद्योगासाठी आवश्यक उपचारित बांबू उपलब्ध करून देणे, मूल्यवर्धीत वस्तु निर्मितीकरिता इच्छुक लोकांना प्रशिक्षण देणे, बांबूच्या मूल्यवर्धीत वस्तु निर्मितीमध्ये वाढ करणे, ग्रामिणस्तरावर निर्मित मूल्यवर्धीत वस्तुंचे योग्य प्रकारे विपणन करण्यास यंत्रणा उभी करणे.
- ९) जनतेला चांगल्या व उपयोगी प्रजातींची उच्च दर्जाची बांबू रोपे वाजवी दरात उपलब्ध करून देणे.
- १०) बांबू संदर्भात परिसंवाद, संमेलन, उद्योजक मेळावे, प्रदर्शने, प्रशिक्षणाचे आयोजन करणे, तसेच अन्य यंत्रणाद्वारे आयोजित केलेल्या समरूप कार्यक्रमात सहभागी होणे.
- ११) चिचपल्ली जिल्हा चंद्रपूर येथे बांबू संशोधन व प्रशिक्षण केंद्रात बांबू कारागिर यांना प्रशिक्षण देऊन उद्योजकांच्या समन्वयाने रोजगार निर्मिती वाढविणे.
- १२) आंतरराष्ट्रीय पातळीवर बांबूवर आयोजित प्रशिक्षण / कार्यक्रम/ अभ्यास दौ-यात भाग घेणे.
- १३) बांबू उद्योगास चालना देणेकामी राज्यात बांबू क्षेत्रात प्रभावीपणे काम करणा-या अशासकीय संस्था, खाजगी उद्योजक व शासन यांचे समन्वयाने प्रवर्तन यंत्रणा (Company) स्थापन करणेकामी अभ्यास करून शासनास प्रस्तावित करणे.
- १४) राज्यात वनक्षेत्रात / लगत बांबू आधारीत सुरु असलेल्या लघू उद्योगांना जसे गडचिरोली अगरबत्ती प्रकल्प इत्यादीच्या विकासासाठी आवश्यक त्या उपाययोजना करणे.
- १५) मंडळाचे उद्दिष्ट पुर्तीसाठी गरजेची किंवा सोईची असलेल्या कोणत्याही चल-अचल संपत्तीचा ताबा घेणे, खरेदी करणे, भाड्याने किंवा भाडेपट्टीने घेणे, बदलवून घेणे, बांधणे अथवा मिळविणे.

७. महाराष्ट्र बांबू विकास मंडळाचे कार्यक्षेत्र:-

सदर मंडळ हे राज्यातील वन, वन्यजीव, वन विकास महामंडळ, इतर शासकीय क्षेत्र तसेच खाजगी क्षेत्रावर बांबू विकासाचे नियोजन व नियमन करेल. बांबू संदर्भात हितसंबंधी, शासनाचे विभाग,

इतर राज्यातील वन / कृषी विभाग, केंद्र शासन व बांबूशी निगडीत आंतरराष्ट्रीय संस्थांशी समन्वय साधून कार्य करेल.

८. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वनबल प्रमुख), नागपूर यांच्या कार्यालयातील मुख्य वनसंरक्षक (दक्षता व कर्मचारी कल्याण) या पदाचे नामकरण व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र बांबू विकास मंडळ असे करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

९. महाराष्ट्र बांबू विकास मंडळाचे मुख्यालय नागपूर येथे राहिल.

१०. महाराष्ट्र बांबू विकास मंडळ संस्था अधिनियमाखाली एक संस्था म्हणून पंजीकृत केले जाईल.

११. महाराष्ट्र बांबू विकास मंडळाकरिता आवश्यक असलेली सोबतच्या विवरणपत्रात नमूद केल्याप्रमाणे वन विभागाच्या संबंधित संवर्गातील पदांना वळतीकरण करून, भरण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

१२. महाराष्ट्र बांबू विकास मंडळासाठी नवीन लेखाशिर्ष उघडण्यात येईपर्यंत मंडळासाठी आवश्यक असलेल्या पदांचे वेतन, भत्ते व अनुषंगीक खर्च तसेच इतर कार्यालयीन खर्च सोबतच्या विवरणपत्रात नमूद केल्यानुसार शिर्षांतर्गत भागविण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

१३. शासन निर्णय दिनांक २४.७.२०१५ नुसार स्थापित बांबू समितीचा अहवाल समितीचा अंतिम अहवाल प्राप्त झाल्यावर त्या अहवालानुसार शासनाने मान्य केलेल्या शिफारशीचे कार्यान्वयन बांबू विकास मंडळ करेल.

१४. महाराष्ट्र बांबू विकास मंडळाद्वारे करण्यात येणारी कामे वनहक्क कायद्यातील तरतुदी व अनुसूचीत क्षेत्रातील कायदेशीर तरतुदी विसंगत राहणार नाही याची दक्षता घ्यावी.

१५. सदर शासन निर्णय वित्त विभागाच्या सहमतीने आणि वित्त विभाग अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक २५३/२०१५/व्यय-१०/ दिनांक ०९.०८.२०१५.अन्वये निर्गमित करण्यात येत आहे.

१६. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१६०८०६१५३०५६२८१९ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(प्रकाश महाजन)

सह सचिव (वने)

महसूल व वन विभाग

प्रति,

१. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.

२. मा. मंत्री (वने) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
३. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई.
४. अपर मुख्य सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
५. अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
६. सचिव, उद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
७. सचिव, कृषी विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
८. सचिव, आदिवासी विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
९. महासंचालक, माहिती व प्रसिध्दी, मंत्रालय, मुंबई.
१०. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वनबल प्रमुख), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
११. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजीव), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर
१२. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (उत्पादन व व्यवस्थापन), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर
१३. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (संशोधन, शिक्षण व प्रशिक्षण), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर
१४. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (सामाजिक वनीकरण), महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
१५. व्यवस्थापकीय संचालक, एफ.डी.सी.एम.लिमिटेड, नागपूर.
१६. अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर
१७. अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (संसाधन उपयोग), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर
१८. अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अकाष्ट वनोपज, सनियंत्रण व मुल्यांकन), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर
१९. अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (कॅम्पा), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर
२०. अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजीव), नागपूर / मुंबई (बोरीवली)
२१. सदस्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य जैव विविधता मंडळ, नागपूर.
२२. सदस्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य प्राणी संग्रहालय प्राधिकरण, नागपूर.
२३. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र निसर्ग पर्यटन मंडळ, नागपूर.
२४. अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक सर्व
२५. विभागीय आयुक्त (सर्व महसूल विभाग)
२६. आयुक्त, आदिवासी विभाग.
२७. जिल्हाधिकारी (सर्व)
२८. व्यवस्थापकीय संचालक, एम.एस.एस.आय.डी.सी. मुंबई.
२९. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र खादी व्हिलेज इंडस्ट्रीज कॉरपोरेशन
३०. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र हस्त शिल्प व हस्तमाग शिल्प महामंडळ
३१. सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी.
३२. मुख्य वनसंरक्षक (प्रादेशिक/वन्यजीव/सामाजिक वनीकरण)(सर्व)
३३. मुख्य वनसंरक्षक (कांदळवन), मुंबई.
३४. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)
३५. उपवनसंरक्षक (सर्व)

- ३६. विभागीय वन अधिकारी (स्वतंत्र विभाग)(सर्व)
- ३७. उपसंचालक सामाजिक वनीकरण विभाग (सर्व)
- ३८. उप विभागीय वन अधिकारी (स्वतंत्र उपविभाग)(सर्व)
- ३९. महालेखापाल-१/२ (लेखा परिक्षण, लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई/ नागपूर
- ४०. वित्त विभाग (व्यय-१०), मंत्रालय, मुंबई-३२
- ४१. नियोजन विभाग (कार्यासन-१४७५), मंत्रालय, मुंबई-३२
- ४२. निवड नस्ती, फ-९ कार्यासन, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.

शासन निर्णय क्रमांक बांबूसा-२०१५/प्र.क्र.१३९/फ-९, दिनांक ०६ ऑगस्ट, २०१६ चे विवरणपत्र

महाराष्ट्र बांबू विकास मंडळाकरीता वळतीकरणाद्वारे उपलब्ध करून द्यावयाची पदे खालील प्रमाणे आहेत :-

अ.क्र.	पद व शिर्ष	पदाची संख्या	वळतीकरणाद्वारे उपलब्ध करून देण्यात येणारी पदे
१	व्यवस्थापकिय संचालक लेखाशिर्ष २४०६ ००२२	१	सध्या अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (प्रशासन-दुय्यम संवर्ग), नागपूर यांचे अधिनस्त मुख्य वनसंरक्षक (दक्षता व कर्मचारी कल्याण) पद
२	व्यवस्थापक लेखाशिर्ष २४०६ ०४५२	१	मुल्यांकन शाखेतील सहाय्यक वनसंरक्षक यांचे एक पद.
३	मुख्य लेखापाल लेखाशिर्ष २४०६ ००२२	१	अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (प्रशासन-दुय्यम संवर्ग), नागपूर यांचे अधिनस्त मुख्य वनसंरक्षक (दक्षता व कर्मचारी कल्याण) यांचे पद वळती केल्याने मुख्य लेखापाल यांचे एक पद.
४	लिपीक १) लेखाशिर्ष २४०६ ००२२ २) लेखाशिर्ष २४०६ ०४५२	२	१) अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (प्रशासन-दुय्यम संवर्ग), नागपूर यांचे अधिनस्त मुख्य वनसंरक्षक (दक्षता व कर्मचारी कल्याण) यांचे पद वळती केल्याने त्यांच्या अधिनस्त असलेले पद. २) मालमत्ता अधिकारी यांचेकडील लिपीकाचे १ पद.
५	स्टेनो टायपिस्ट (लघु टंकलेखक) लेखाशिर्ष २४०६ ००२२	१	अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (प्रशासन-दुय्यम संवर्ग), नागपूर यांचे अधिनस्त मुख्य वनसंरक्षक (दक्षता व कर्मचारी कल्याण) यांचे पद वळती केल्याने त्यांच्या अधिनस्त असलेले स्टेनो ग्राफरचे पद.
६	वाहन चालक १) लेखाशिर्ष २४०६ ००२२ २) लेखाशिर्ष २४०६ ००९६	२	१) अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (प्रशासन-दुय्यम संवर्ग), नागपूर यांचे अधिनस्त मुख्य वनसंरक्षक (दक्षता व कर्मचारी कल्याण) हे पद वळती केल्याने त्यांच्याकडील वाहनचालकाचे एक पद २) वनसंरक्षक, वाहतूक व विपणन, बल्लारशाह स्थित कार्यशाळेतील एक वाहनचालकाचे पद
७	शिपाई १) लेखाशिर्ष २४०६ ००२२ २) लेखाशिर्ष २४०६ ०४५२ ३) लेखाशिर्ष २४०६ ००९६	३	१) अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (प्रशासन-दुय्यम संवर्ग), नागपूर यांचे अधिनस्त मुख्य वनसंरक्षक (दक्षता व कर्मचारी कल्याण) यांचे पदाशी जुळलेले शिपाईचे एक पद २) अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (व्यवस्थापन व उत्पादन), नागपूर यांचे कार्यासनातील शिपाईचे एक पद ३) वनसंरक्षक, वाहतूक व विपणन, बल्लारशाह स्थित कार्यशाळेतील शिपाईचे एक पद
